

ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΗ Η ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ; (της Ιωάννας Μουτσοπούλου)

Στην παρούσα περίοδο έχουμε αλλαγές γεωστρατηγικές, που θα είναι κοσμοϊστορικές για την ανθρωπότητα, γιατί εγκαινιάζουν μία νέα περίοδο κινδύνων αλλά και ριζικών αναγκών για μια νέα αντίληψη των ατομικών, εθνικών και διεθνών σχέσεων. Η χρήση του όρου “διαπραγμάτευση” είναι συχνή σε τέτοιες περιόδους και εκφράζει την ανάγκη είτε για επίλυση των συγκρούσεων είτε για επιβολή του

δίκιου του ισχυρού απέναντι στον αδύναμο.

Οι όροι συχνά κρύβουν μία παραπλάνηση, αν δεν χρησιμοποιούνται σωστά και με διαύγεια για το περιεχόμενό τους. Συχνά, αυτό που αποκαλείται “διαπραγμάτευση” στο διεθνές πεδίο δεν είναι αληθινή διαπραγμάτευση, αλλά μία υποχώρηση του πιο αδύναμου στον πιο ισχυρό. Η αληθινή όμως διαπραγμάτευση θα ήταν δυνατή αν οι εμπλεκόμενοι βρισκότουσαν σε παρόμοιο επίπεδο δυνάμεως ή αν ο πιο ισχυρός είχε τη θέληση να επιδείξει ηθικό σθένος – πράγμα προς το παρόν αδύνατο και αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε και να πελαγοδρομούμε σε φαντασιώσεις. Εξάλλου, είναι γνωστό ότι οι διεθνείς συνθήκες τηρούνται στον βαθμό που μπορεί κανείς να τις υποστηρίξει στην πράξη. Είναι δε τόσο η ασάφεια των λεπτομερειών τους που επιτρέπει κάθε λεπτολόγο και στρεψόδικη ερμηνεία τους. Επίσης, οι αναλυτές και οι πολιτικοί φορείς είναι συχνά προσηλωμένοι σε ιδεολογήματα, αν όχι σε συμφέροντα, ώστε δεν είναι δυνατόν να μπορέσει κανείς να βγάλει άκρη από αυτό το κουβάρι των αντίθετων απόψεων.

Υπάρχει όμως ένα καθαρό ερώτημα που μπορεί να τεθεί από μία άλλη άποψη, γιατί δεν εμπλέκεται με όλες αυτές τις νομικές και ερμηνευτικές λεπτομέρειες. Μπορεί η Ελλάδα να κάνει αληθινή διαπραγμάτευση με την Τουρκία για ποικίλα θέματα που απασχολούν τις δύο χώρες; Έχει η Ελλάδα επαρκείς δυνάμεις, για να προσδιορίσει και να υποστηρίξει το δίκιο της απέναντι στην Τουρκία;

Οι παράγοντες που κρίνουν τέτοιες δυνατότητες είναι αφ' ενός μεν διεθνείς (δηλαδή αν υπάρχει διεθνής υποστήριξη) και αφ' ετέρου αν μπορεί να αντιπαρατάξει απέναντι στην Τουρκία επαρκείς δυνάμεις. Ο διεθνής παράγοντας είναι κυριολεκτικά αίολος και ευμετάβολος, αν όχι σταθερά ενάντια στην Ελλάδα, γιατί είναι απόλυτα δεδομένη γι' αυτόν και αδύναμη να αντιδράσει, ώστε η άποψή της να έχει χάσει κάθε αξία της.

Το επόμενο σημείο διερεύνησης είναι η ίδια η Τουρκία.

1) Αυτή είναι μια χώρα περίπου 80 εκατομμυρίων, που όσο κι αν είναι διασπασμένη από εσωτερικές διαμάχες, φανερές και κρυφές, ο πληθυσμός της είναι επαρκής πίεση για μια τόσο μικρότερη χώρα, όπως είναι η Ελλάδα των μόλις 10 εκατομμυρίων. Όλα τα μεγέθη σ' αυτήν π.χ. τα οικονομικά μπορούν να γίνουν γιγάντια συγκριτικά με την Ελλάδα.

2) Είναι μία μουσουλμανική χώρα, πράγμα που την κάνει πολύτιμη για τη δύση ως σκαλοπάτι για τον μουσουλμανικό κόσμο, ο οποίος αποτελεί μία δεξαμενή σχεδόν 2 δισεκατομμυρίων ανθρώπων που έχει σαν ισχυρό συνεκτικό της χαρακτηριστικό τη θρησκεία.

3) Η γεωστρατηγική της θέση είναι σημαντική (ως αντιπάλου της Ρωσίας, ως χώρας της ανατολικής Μεσογείου, ως γείτονος του Ιράν και ως επιρροής στους μουσουλμανικούς πληθυσμούς της Ευρώπης).

4) Είναι μεγάλη σε έκταση, πράγμα που της δίνει μια ευχέρεια ανάπτυξης στρατηγικής και στρατιωτικών δυνάμεων.

Μέχρις εδώ, τα σημεία μεγέθους και σημαντικότητας δείχνουν ότι

όχι μόνον οι μεγάλες δυνάμεις δεν θέλουν να την χάσουν, αλλά και ότι ως ισχυρός παίκτης στα περιφερειακά και παγκόσμια πράγματα θα ασκήσει τη δύναμή της, για να αποκτήσει όσο το δυνατόν περισσότερα. Αυτό δεν είναι εικασία, αλλά η ανθρώπινη εμπειρία από τη χρήση που πάντοτε έκανε η ανθρωπότητα της δυνάμεως που κατείχε. Και η Τουρκία δεν φαίνεται από τα γεγονότα να αποτελεί εξαίρεση.

Συνεχίζοντας όμως περαιτέρω μπορούμε να δούμε και ορισμένα άλλα στοιχεία πιο συγκεκριμένα:

5) Το να πει κανείς ότι η Τουρκία δεν έχει έως τώρα επιτεθεί στην Ελλάδα, και ότι, επομένως, δεν υπάρχει ακόμη άμεσο πρόβλημα, είναι αφέλεια ή ίσως αυτοτύφλωση.

Πρώτον, γιατί έχουν προηγηθεί τα Ίμια και η Κύπρος, στην οποία (την εποχή της εισβολής) το τουρκοκυπριακό κομμάτι αποτελούσε μία μειοψηφία, ενώ τώρα με τον εποικισμό έχει αυξηθεί πάρα πολύ. Ο ισχυρός πάντοτε δημιουργεί γεγονότα και συνθήκες, για να τις χρησιμοποιήσει σε τυχόν διαπραγμάτευση προς όφελός του.

Δεύτερον, γιατί έχει επιτεθεί σε πολλές χώρες που συνορεύουν με αυτήν, όπως στο Ιράκ και τη Συρία, φυσικά με διάφορες δικαιολογίες, αλλά τις εποίκίζει με φίλα προσκείμενους σε αυτήν πληθυσμούς, δείχνοντας ότι θέλει να οικειοποιηθεί τα εδάφη αυτά. Τι ακριβώς πρέπει να περιμένουμε, για να πούμε ότι είναι επιθετική; Να φθάσει μέχρι τα ελληνικά εδάφη και τότε να πούμε ότι υπάρχει πρόβλημα; Στην πολιτική πρέπει να βλέπει κανείς και τις τάσεις και την πρακτική προς τους άλλους, γιατί η πρακτική αποκαλύπτει τις προθέσεις. Αυτό μοιάζει με το ποίημα του Γερμανού πάστορα Martin Niemoller, στο οποίο οι άνθρωποι εφησύχαζαν, όταν ο εχθρός σκότωνε τον διπλανό τους, και μόνον όταν έφθανε η σειρά τους καταλάβαιναν ότι κινδύνευαν και αυτοί οι ίδιοι.

Τρίτον, έχει επεκτείνει πολύ την επιρροή της και την ανάμειξη της στα πράγματα των άλλων χωρών όπως στα Βαλκάνια, στον Καύκασο, στην Αφρική, φθάνοντας μέχρι και τους Ουιγούρους στη

μακρινή Κίνα. Είναι φανερό αλλά και δηλωμένο πλέον από την πλευρά της ότι ονειρεύεται την παλιά της αυτοκρατορία.

Τέταρτον, γιατί χρησιμοποιεί τους μετανάστες, για να αλώσει τη χώρα με αριθμούς που η Ελλάδα δεν έχει τη δυνατότητα να σηκώσει.

Επομένως, βάσει των παραπάνω, δεν μπορεί κανείς να υποστηρίξει ότι η Τουρκία δεν μας έχει επιτεθεί, για να χρειάζεται να αντιδράσουμε ή ότι η σχέση της Ελλάδας μαζί της είναι μέχρι τώρα σχετικά ήρεμη.

6) Έχει μια πολύ ευέλικτη εξωτερική πολιτική, πράγμα που η Ελλάδα δεν διαθέτει, όντας απολύτως παθητικοποιημένη και αδρανής.

7) Έχει αναπτυχθεί πολύ στρατιωτικά, με αποτέλεσμα μια σχεδόν κατεστραμμένη Ελλάδα να βρίσκεται σε δύσκολη θέση ακόμη και στρατιωτικά, ενώ η Τουρκία μπορεί να υποστηρίζει διάφορα πολεμικά μέτωπα ταυτόχρονα, όπως και το κάνει. Οι ειρηνιστές δεν μπορούν καν να φανταστούν ότι ο πόλεμος караδοκεί σε κάθε περίπτωση και θέλουν να κερδίσουν όσο το δυνατό περισσότερο χρόνο ψυχολογικής άνεσης, μη σκεπτόμενοι το μέλλον. Αλλά τα στοιχεία είναι συντριπτικά. Τα όπλα πρέπει να συντηρούνται και να εκσυγχρονίζονται σε τακτά χρονικά διαστήματα, πράγμα δύσκολο για την πτωχευμένη Ελλάδα. Επίσης, τα πυρομαχικά έχουν και ημερομηνία λήξης. Ακόμη δε και καλά συντηρημένα οπλικά συστήματα μπορεί να μην επαρκούν πλέον απέναντι στις νέες τεχνολογίες του αντιπάλου. Επομένως, δεν μπορεί κανείς να εφησυχάζει, επειδή κάποτε η Ελλάδα είχε επαρκή εξοπλισμό για να αντιμετωπίσει τους περιφερειακούς κινδύνους που την απειλούσαν. Το ότι μπορεί η Τουρκία να κατέχει μεγάλο κομμάτι της Κύπρου οφείλεται εν μέρει και στο ότι η Ελλάδα και η ίδια η Κύπρος δεν διέθεταν τις στρατιωτικές δυνάμεις για να ανατρέψουν αυτή την κατάσταση. Φυσικά, όλα αυτά μπορεί να οδηγήσουν σε ξέφρενη οπλική ανάπτυξη, αλλά αυτό το πρόβλημα θα έπρεπε να έχει λυθεί μόνο στον καιρό της ειρήνης και όχι όταν όλα οδηγούν σε πόλεμο.

Όταν, λοιπόν, βλέπει κανείς την στρατηγική επέκταση της τουρκικής επιρροής στις περιοχές γύρω από την Ελλάδα (Βαλκάνια, Αν. Μεσόγειο και Αφρική) με όλους τους τρόπους (οικονομικούς, στρατιωτικούς, διπλωματικούς), δεν φαίνεται καθόλου λογικό να μιλάει για καλή σχέση ή έστω σχετικά ήρεμη σχέση.

Σε ένα τέτοιο διεθνές περιβάλλον και με όλες αυτές τις συνθήκες, θα πρέπει να αναρωτηθούμε, αν είναι όντως δυνατόν να διαπραγματευθούμε μαζί της και να είμαστε ευχαριστημένοι μ' αυτό. Πιστεύω ότι σε αυτή την περίπτωση δεν είναι δυνατόν να γίνει σοβαρή διαπραγμάτευση. Απλώς, θα οδηγηθούμε στο να κάνουμε συμφωνίες ενάντια στη λογική, όχι μόνο τη λογική του συμφέροντος αλλά και τη λογική του δικαίου.

Τώρα, βέβαια, ένα άλλο θέμα, που προς το παρόν δεν απασχολεί καθόλου την πολιτική, είναι το τι κάνει κανείς όταν έχει επαρκή δύναμη για να εκπληρώσει την απληστία του ή τις φαντασιώσεις του. Αυτό είναι ένα σοβαρό θέμα που αφορά τους πάντες και που ναι μεν δεν εμπίπτει καθόλου στην ανάγκη για άμεση διαχείριση των φλεγόντων ζητημάτων, ωστόσο είναι κάτι που πρέπει να απαντηθεί από τους ανθρώπους και τα έθνη παντού, αν θέλουν να λύσουν τα προβλήματά τους και να μη δημιουργούν συνεχώς νέα πεδία συγκρούσεων.

Ένα άλλο ζήτημα – περισσότερο θεωρητικό και ψυχολογικό, αλλά εξίσου σημαντικό κατά την άποψή μου – είναι ότι, ενώ η Τουρκία επέλεξε να είναι ουδέτερη χώρα στη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, μόλις η ναζιστική Γερμανία ηττήθηκε και ο πόλεμος τέλειωσε, τότε η Τουρκία της κήρυξε τον πόλεμο (!), για να μπορεί να ζητήσει από τους νικητές συμμάχους να της παραχωρήσουν εδάφη. Μπορώ να πω ότι αυτό βαραίνει ηθικά πολύ στην πλάστιγγα σε βάρος της. Γενικά, υπάρχει ηθικό και πρακτικό πρόβλημα με τους ουδέτερους σε μια τέτοια περίοδο σοβαρού κινδύνου για ολόκληρη την ανθρωπότητα, αλλά η Τουρκία προχώρησε ακόμη παραπέρα σε μια ενέργεια απολύτως φαιδρή και άπληστη.

Το τελευταίο σημείο, που είναι εξαιρετικής σημασίας, είναι η κατάσταση του λαού ή του έθνους. Στην Ελλάδα έχουμε φανερά και εκτεταμένα σημάδια παρακμής, που δεν φαίνεται να μπορούν να θεραπευτούν, τουλάχιστον όχι γρήγορα. Ο ατομισμός και η αποχώνωση στα καθημερινά προβλήματα μαζί με μια θεωρητική απαξίωση της συλλογικότητας έχει συντρίψει την πνευματική ετοιμότητα του λαού. Αυτό σε συνδυασμό με την πρακτική αδυναμία της χώρας για επαρκή αυτοπροστασία κάνει ένα μείγμα εκρηκτικό. Αυτό θα πρέπει να αλλάξει, αν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε τα τωρινά σοβαρά προβλήματα, αλλά είναι στα χέρια των ανθρώπων να το κάνουν.

15/6/2020

Ιωάννα Μουτσοπούλου

Μέλος της ΜΚΟ ΣΟΛΩΝ